بمنام خداوندجان وخرد

دانشگاه تهران دانشکدگان فنی دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر

یادگیری ماشین

تمرین شماره ۴

نام و نام خانوادگی: علی خرم فر

شماره دانشجویی: ۲۱۲۹ ۱۰۱۰۸

خردادماه ۱۴۰۳

فهرست مطالب

١.	I پاسخ سوال ۱
١	_1-1 الف) هدف توابع فعالساز در شبكههای MLP
١	مشكلات عدم استفاده از توابع فعالساز
١	۱-۲ ب) مشكل رايج تابع فعالسازي Sigmoid
	مشكل محوشدگى گراديان يا Vanishing Gradient
۲	خروجیهای نزدیک به صفر یا یک
	تابع فعالسازی جایگزین ReLU
	۳-۱_ ج) طراحی شبکه MLP برای دستهبندی
٣	ورودیها (Input Layer):
٣	لايههاى مخفى (Hidden Layers):
٣	ورودىها (Input Layer): لايههاى مخفى (Hidden Layers): لايه خروجى (Output Layer):
۴	۱-۴_ د) طراحی شبکه MLP برای تابع
	۱-۵ ه) مدل MLP به عنوان یک Universal Approximator
	تئورى Universal Approximation Theorem
۵	دلايل و مثالها
	٢_ پاسخ سوال ٢
٧	٢-١_ پاسخ قسمت الف)
٧	٢-٢_ پاسخ قسمت ب)
	الگوريتم Stochastic Gradient Descent (SGD)
	روش نيوتون-رافسون- Newton–Raphson Method
	٣_ پاسخ سوال ٣
	1-٣_ ويژگى Transitional Invariance
	٣- او يور مي اجزا
	ا بررسی ، بر لایههای کانولوشنی (Convolutional Layers)
	د یکھی کونوستی (Convolutional Dayors) ۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔
	Padding , Strides
	٣-٣- پاسخ قسمت ج — پيادەسازى
1.	۱-۱_ پاسخ قسمت ج – پیادهساری
١.	

17	شبكه LeNet
١٣	ارزیابی Translation
١۵	۴_ پاسخ سوال ۴
	١–٤_ پاسخ قسمت الف)
١۵	محاسبه وزنها
	محاسبه b
	٢-4_ پاسخ قسمت ب
	پایگاه داده اول
١٨	پایگاه داده دوم
۲٠	پایگاه داده دوم
71	نگاشتهای استفادهشده برای هر پایگاه داده
77	۵_ پاسخ سوال ۵
77	١-۵_ مفهوم كرنل
	۲-۵_ دلایل استفاده از روشهای مبتنی بر کرنل
77	_5-3 اثبات
	4-۵_ اثبات دوم
	ع_ پاسخ سوال ۶
	بهترین مدل SVM
	ارزیابی بهترین مدل SVM روی دادههای آموزش و تست
	مقایسه مدل SVM و لاجستیک رگرسیون

1_ پاسخ سوال 1

۱-۱_ الف) هدف توابع فعالساز در شبکههای MLP

توابع فعال ساز در شبکههای عصبی MLP نقش بسیار مهمی ایفا می کنند و هدف اصلی آنها اعمال نوعی تبدیل غیرخطی بر روی ورودیهاست. در ادامه برخی از این دلایل را بررسی می کنیم:

بدون توابع فعالساز، هر لایه از شبکه تنها یک ترکیب خطی از ورودیهای خود را تولید می کند. با اضافه کردن توابع فعالساز غیرخطی، شبکه می تواند الگوهای پیچیده تری را یاد بگیرد که قادر به مدلسازی و پیشبینی دادههای غیرخطی هستند. به طور کلی این توابع به شبکه کمک می کند تا الگوهای پیچیده تر و ویژگیهای غیرخطی موجود در دادهها را شناسایی کرده و آنها را مدلسازی کرده تا تا بهتر بتواند دادهها را دسته بندی یا پیشبینی کند.همچنین توابع فعالساز می توانند بر سرعت و دقت همگرایی مدل تأثیر مثبت بگذارند.

مشكلات عدم استفاده از توابع فعالساز

اگر از توابع فعالساز استفاده نشود، شبکه MLP به یک مدل خطی تبدیل می شود، به این معنا که هر لایه تنها یک ترکیب خطی از لایه قبلی خواهد بود. در نتیجه، شبکه نمی تواند الگوهای غیرخطی و پیچیده موجود در دادهها را یاد بگیرد که این مورد منجر به کاهش قدرت یادگیری شبکه می شود بنابراین توانایی پیشبینی آن به شدت کاهش می یابد. از طرفی شبکه قادر نخواهد بود دادهها را به درستی تفکیک کند، زیرا تمامی لایه ها تنها ترکیبات خطی از دادههای ورودی خواهند بود و نمی توانند تفاوتهای ظریف و پیچیده را شناسایی کنند.

در نتیجه، استفاده از توابع فعالساز برای غیرخطی کردن خروجیها و افزایش توانایی یادگیری و تفکیکپذیری شبکه MLP ضروری است.

۱-۲_ ب) مشکل رایج تابع فعالسازی Sigmoid

تابع فعال سازی Sigmoid که به صورت ریاضی به صورت زیر تعریف می شود، در گذشته به طور گستردهای در شبکههای عصبی مورد استفاده قرار می گرفت. با این حال، این تابع دارای چندین مشکل است که در ادامه آنها را بررسی می کنیم:

$$S(x)=rac{1}{1+e^{-x}}$$
 $S(x)$ = sigmoid function e = Euler's number

مشکل محوشدگی گرادیان یا Vanishing Gradient

تابع Sigmoid دارای خروجی بین و ۱ است و مشتق آن نیز بین و ۲.۲۵ قرار دارد. هنگامی که ورودی به این تابع بسیار بزرگ یا بسیار کوچک باشد، گرادیان به مقادیر بسیار کوچکی نزدیک میشود. این مسئله باعث میشود که در backpropagation، گرادیانها به تدریج کوچک شده و به سمت صفر میل کرده و در نتیجه گرادیانهای کوچک باعث میشوند که وزنهای لایههای اولیه به کندی تغییر کند و به سختی بتوانند یاد بگیرند، که این مسئله باعث کندی روند آموزش و ناتوانی در یادگیری مدل میشود.

خروجیهای نزدیک به صفر یا یک

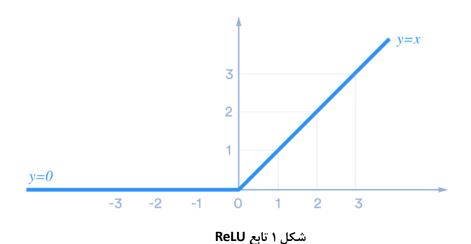
خروجی تابع Sigmoid در ورودیهای بسیار بزرگ یا بسیار کوچک به ۰ یا ۱ نزدیک می شود. این حالت باعث می شود که نورونها با تغییرات ورودی تاثیر کمی بر خروجی داشته باشد.

تابع فعالسازی جایگزین ReLU

ReLU کی از توابع فعالسازی که می تواند مشکلات تابع Sigmoid را برطرف کند، تابع فعالسازی ReLU کی از توابع فعالسازی (Rectified Linear Unit)

 $f(x) = \max(0, x)$

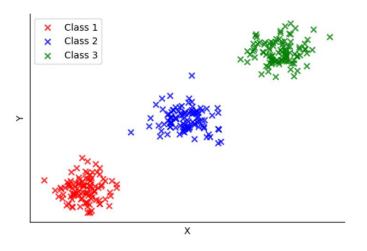
شكل تابع آن نيز به صورت زير است:

تابع ReLU خروجیهای منفی را صفر کرده و مقادیر مثبت را بدون تغییر عبور می دهد. در اینجا برای ورودی های مثبت، مشتق تابع ReLU برابر ۱ است که از محوشدگی گرادیان جلوگیری می کند و باعث می شود گرادیان ها به مقادیر بزرگ تری نسبت به Sigmoid برسند. از طرفی محاسبه تابع ReLU بسیار ساده و سریع است، که باعث بهبود کارایی محاسباتی می شود.

۱-۳_ ج) طراحی شبکه MLP برای دستهبندی

با توجه به تصویر زیر که شامل سه کلاس مختلف ۱، ۲ و ۳ است، هدف طراحی یک شبکه MLP است که بتواند این دادهها را با کمترین تعداد لایه و نرون دستهبندی کند.

شکل ۲ دادههای هدف برای دستهبندی

باتوجه به شکل بالا ، دادهها به خوبی از هم جدا شدهاند و نیازی به لایههای پیچیده برای تفکیک آنها نیست. هرچند که نسبت به طبقهبند باینری پیچیدگی بیشتری داریم. اگر فرضا فقط دادههای قرمز و آبی بودند، کافی بود با دو لایه و بدون نیاز به لایه مخفی طبقهبندی را انجام دهیم

ورودیها (Input Layer):

تعداد ورودیها برابر با تعداد ویژگیهای هر داده است که در اینجا X و Y) است.

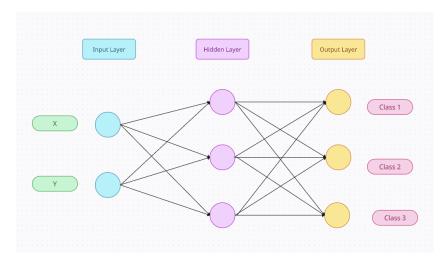
لايههاى مخفى (Hidden Layers):

با توجه به سادگی تفکیک دادهها، یک لایه مخفی کافی است. از آنجایی که تفکیک دادهها ساده است، یک یا دو نرون کافی خواهد بود.باتوجه به شبیهسازی انجام شده برای این سوال ما از دو نرون استفاده می کنیم.

لايه خروجي (Output Layer):

تعداد خروجیها برابر با تعداد کلاسها است که در اینجا ۳ است. از تابع فعالسازی Softmax در لایه خروجی استفاده می کنیم تا احتمال تعلق هر داده به هر کلاس محاسبه شود.

برای ترسیم این شبکه نیز از ابزار creately.com استفاده شد:

شکل ۳ شبکه MLP برای دستهبندی دادهها

از تابع فعال سازی Softmax در لایه خروجی و ReLU در لایه مخفی استفاده می کنیم.

۱-۴ د) طراحی شبکه MLP برای تابع

T(x) به صورت زیر تعریف شده است:

$$T(x) = \begin{cases} 3x & \text{if } 0 \le x < \frac{1}{3} \\ \frac{3}{2}(1-x) & \text{if } \frac{1}{3} \le x \le 1 \end{cases} \quad x \in \mathbb{R}$$

هدف ما طراحی یک شبکه MLP با استفاده از تابع فعال سازی ReLU است به نحوی که معادل تابع بالا باشد.

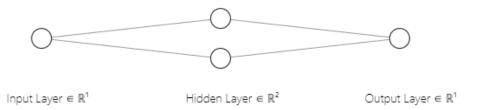
ورودی می گیرد. این مقدار می تواند x را به عنوان ورودی می گیرد. این مقدار می تواند هر عددی در بازه $[\cdot, \cdot]$ باشد.

لایه مخفی (Hidden Layer): شامل ۲ نرون با تابع فعالسازی ReLU است. دلیل استفاده از این تابع توانایی آن در مدلسازی روابط غیرخطی است.

لایه خروجی (Output Layer): شامل ۱ نرون با تابع فعالسازی خطی برای تولید خروجی نهایی تابع فعالسازی خطی انتخاب شده است زیرا خروجی نهایی تابع مورد نظر ما یک مقدار پیوسته است.

شکل نهایی شبکه به صورت زیر است اینبار از ابزار در لینک زیر استفاده شد:

https://alexlenail.me/NN-SVG/index.html

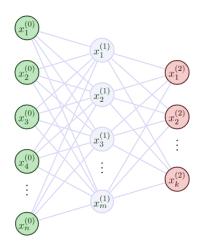
شکل ۴ شبکه MLP برای پیادهسازی تابع

Universal Approximator به عنوان یک MLP ه) مدل ۱-۵ تئوری Universal Approximation Theorem

این تئوری بیان می کند که یک شبکه عصبی چند لایه با حداقل یک لایه مخفی و تابع فعال سازی غیر خطی (مانند Sigmoid یا ReLU)، می تواند هر تابع پیوستهای را بر روی یک بازه بسته و محدود با دقت دلخواه تقریب بزند، به شرطی که تعداد نرونهای لایه مخفی کافی باشد.

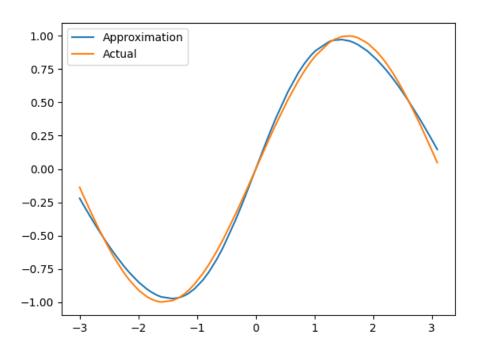
دلایل و مثالها

شبکههای عصبی با ترکیب خطی ورودیها و استفاده از توابع فعالسازی غیرخطی، می توانند روابط پیچیده و غیرخطی بین ورودی و خروجی را مدلسازی کنند. این خاصیت به این معناست که یک شبکه عصبی چند لایه با یک لایه مخفی با تابع فعالسازی غیرخطی (مانند Sigmoid یا ReLU) و تعداد کافی نرونها می تواند هر تابع پیوستهای را با دقت دلخواه تقریب بزند.

شکل ۵ معماری شبکه به عنوان یک Universal Approximator

برای مثال در تابع سینوس در بازه $[-\pi, +\pi]$ که یک تابع پیچیده و غیرخطی است. MLP با یادگیری و تنظیم وزنها و بایاسهای خود می تواند شکل این تابع را با دقت بالا تقریب بزند. لایههای پنهان به عنوان فیلتری عمل می کنند که جزئیات و ویژگیهای دادههای ورودی را استخراج و مدل سازی می کنند. توابع فعال سازی غیرخطی به شبکه این امکان را می دهند که نه تنها روابط خطی بلکه روابط غیرخطی پیچیده را نیز قابل یادگیری باشد. به همین دلیل، یک MLP با ساختار مناسب می تواند هر تابع پیوسته را با دقت دلخواه تقریب بزند و به عنوان یک Universal Approximator عمل کند.

شكل ۶ تقريب تابع Sin با كمك MLP

2_پاسخ سوال 2

١-٢_ پاسخ قسمت الف)

پاسخ به صورت فایل جداگانه پیوست شد.

۲-۲_ یاسخ قسمت ب)

الگوريتم (Stochastic Gradient Descent (SGD)

Stochastic Gradient Descent (SGD) یکی از الگوریتمهای مهم و پرکاربرد در بهینهسازی و یادگیری ماشین است که برای یافتن نقاط بهینه تابع هزینه استفاده می شود که به ویژه برای مجموعه دادههای بزرگ بسیار پرکاربرد است. در روش Gradient Descent معمولی، گرادیان کل تابع هزینه نسبت به تمام دادهها محاسبه می شود، که در صورت بزرگی دادهها زمان بر و پرهزینه است. اما در SGD، به جای استفاده از کل دادهها، از یک نمونه تصادفی یا یک mini-batch کوچک از دادهها برای محاسبه گرادیان استفاده شده که این مورد باعث می شود که الگوریتم سریع تر و کارآمد تر باشد. همچنین این ویژگی باعث می شود که SGD به طور خاص در مسائل یادگیری عمیق که با مجموعه دادههای بسیار بزرگ سروکار دارند، محبوب باشد.

$$\underline{\mathbf{w}^{(t+1)}} = \mathbf{w} - \alpha \nabla f_i(\mathbf{w}^{(t)})$$
 position of next iteration position of previous step

مراحل اجرای SGD به این صورت است که ابتدا یک مقدار اولیه برای پارامترها انتخاب می شود. سپس برای هر نمونه یا mini-batch در داده ها، گرادیان تابع هزینه نسبت به پارامترها محاسبه شده و پارامترها با استفاده از نرخ یادگیری بهروزرسانی می شوند. این فرآیند تا زمانی که معیار توقف مانند تعداد تکرارها یا تغییرات کوچک در تابع هزینه فعال شود، ادامه می یابد. یکی از بزرگترین مزایای SGD این است که به بهبود سرعت همگرایی به دلیل بهروزرسانی های کمک کرده و باعث می شود تا از مینیم های محلی فرار کند و به سمت مینیم های بهتری حرکت کند.

با این حال، نوسانات بیشتر در مسیر همگرایی یکی از چالشهای مهم این الگوریتم است. به دلیل طبیعت تصادفی آن، همگرایی بهینه ممکن است به آهستگی انجام شود و نیاز به تنظیم مناسب نرخ یادگیری وجود دارد. اگر نرخ یادگیری بسیار بزرگ باشد، الگوریتم ممکن است به نوسانات بیش از حد دچار شود و اگر

بسیار کوچک باشد، همگرایی بسیار کند خواهد بود. بنابراین، تعیین یک نرخ یادگیری مناسب برای دستیابی به عملکرد بهینه ضروری است.

روش نيوتون – رافسون – Newton–Raphson Method

روش Newton-Raphson نیز یکی دیگر از الگوریتمهای قدرتمند برای بهینهسازی است که بهویژه در مسائل یافتن ریشهها و نقاط مینیمم یا ماکزیمم توابع کاربرد دارد. این روش از اطلاعات گرادیان و همچنین هسین یا ماتریس مشتق دوم استفاده می کند تا نقاط بهینه را با سرعت بیشتری پیدا کند. بر خلاف روشهای مبتنی بر گرادیان ساده که فقط از اطلاعات مشتق اول استفاده می کند، نیوتون-رافسون با استفاده از مشتقات دوم مسیر بهینه تری برای به روزرسانی پارامترها ارائه می دهد.

این روش شامل مقداردهی اولیه به پارامترها و سپس بهروزرسانی آنها با استفاده از اطلاعات گرادیان و هسین است. فرمول بهروزرسانی پارامترها در این روش به صورت زیر است:

$$x_{k+1}=x_k-rac{f'(x_k)}{f''(x_k)}$$

است. این فرآیند تا زمانی xk است. این فرآیند تا زمانی f' گرادیان تابع هزینه در نقطه xk است. این فرآیند تا زمانی که معیار توقف مانند تغییرات کوچک در تابع هزینه یا پارامترها برآورده شود، ادامه می یابد.

یکی از مزایای برجسته این روش، همگرایی سریعتر نسبت به روشهای گرادیانی ساده است، خصوصاً زمانی که نزدیک به نقطه بهینه قرار داریم. با این حال، محاسبه هسین می تواند بسیار پرهزینه باشد، به ویژه در مسائل با تعداد پارامترهای زیاد. این پیچیدگی محاسباتی باعث می شود که روش نیوتون – رافسون برای مسائل بزرگتر و پیچیده تر کمتر مناسب باشد، مگر اینکه منابع محاسباتی کافی در دسترس باشد. علاوه بر این، در توابعی که هسین آنها مثبت معین نیست، ممکن است مشکلاتی پیش بیاید که مانع از همگرایی شود.

در مجموع، انتخاب بین روشهای مختلف بهینهسازی مانند SGD و نیوتون-رافسون بستگی به نوع مسئله، اندازه دادهها، منابع محاسباتی در دسترس و نیازهای خاص هر مسئله دارد. در حالی که SGD برای مسائل با دادههای بزرگ و پویا مناسب است، نیوتون-رافسون در مسائل با دادههای کمتر و نیاز به همگرایی سریع تر کاربرد دارد. فهم دقیق این الگوریتمها و تنظیم پارامترهای مناسب برای هر کدام می تواند به بهینهسازی موثر تر و حل مسائل پیچیده تر کمک کند.

7_ ياسخ سوال ٣

۳-۱ ویژگی Transitional Invariance

یکی از ویژگیهای مهم شبکههای عصبی کانولوشنی CNN که آنها را از سایر انواع شبکههای عصبی متمایز میکند، ویژگی به شبکههای عصبی کانولوشنی اجازه متمایز میکند، ویژگی عصبی کانولوشنی اجازه میدهد تا الگوها و ویژگیهای یکسان در تصاویر را صرفنظر از محل قرارگیری آنها شناسایی کند. این بدیهی است که اشیای مختلف در تصاویر ممکن است در قسمتهای مختلفی ظاهر شده و لزوما همیشه در پیکسلهایی خاص در تصویر نباشد. به عبارت دیگر، اگر یک الگو یا ویژگی در قسمتهای مختلفی از تصویر ظاهر شود، شبکه با استفاده از ویژگی عصبی آن الگو خواهد بود.

۲-۳_ بررسی اجزا

لايههاى كانولوشنى (Convolutional Layers)

لایههای کانولوشنی اصلی ترین بخش CNNها هستند که نقش کلیدی در ایجاد ویژگی CNNها اینا می کنند. این لایهها شامل مجموعهای از فیلترها یا کرنلها هستند که بر روی ورودی تصویر اعمال شده و هر فیلتر به صورت محلی و با حرکت در سراسر تصویر (Sliding) عملیات کانولوشن را انجام می دهد. در ادامه هرکدام از اجزای این لایه را بررسی می کنیم:

فیلترها (Filters): فیلترها مجموعهای از وزنها هستند که در یک پنجره کوچک اعمال میشوند. هر فیلتر به دنبال ویژگیهای خاصی در تصویر میگردد، مانند لبهها یا گوشه ها. با حرکت در سراسر تصویر، فیلتر در نقاط مختلف تصویر اعمال شده که به شبکه کمک میکند تا الگوها را در موقعیتهای مختلف شناسایی کند.

Sliding Window: حرکت فیلتر به صورت Sliding در تمام تصویر به معنای این است که هر بخش از تصویر توسط فیلتر بررسی شده که این حرکت منجر به تولید Feature Maps می شود که مکان ویژگیها را در تصویر نشان می دهد.

لايههاي Pooling:

لایههای Pooling نیز نقش مهمی در کاهش ابعاد نقشههای ویژگی و افزایش مقاومت شبکه به جابجاییهای کوچک در تصویر ایفا می کنند که در ادامه انواع آن را بررسی می کنیم:

Feature maps: یکی از رایج ترین انواع لایههای Pooling که به صورت محلی بر روی Max Pooling: یکی از رایج ترین انواع لایههای Feature maps که به صورت محلی ابعاد این کار باعث کاهش ابعاد و تنها بزرگ ترین مقدار در هر پنجره را انتخاب بزرگ ترین مقدار، مکان دقیق ویژگی در پنجره مورد نظر اهمیت کمتری پیدا می کند، که منجر به افزایش مقاومت شبکه به تغییرات مکانی کوچک می شود.

Average Pooling: این نوع Pooling میانگین مقادیر در هر پنجره را محاسبه می کند. اگرچه استفاده از آن کمتر رایج است، اما همچنان به کاهش حساسیت شبکه به تغییرات مکانی کمک می کند.

:Padding 9 Strides

تنظیم Strides و Padding در عملیات کانولوشن در افزایش تاثیر Padding و Strides در عملیات به اهمیت است. استفاده از Strides بزرگتر منجر به کاهش ابعاد Strides و افزایش مقاومت به جابجاییهای بزرگتر میشود. انتخاب مناسب Strides میتواند به ایجاد تعادل بین دقت و مقاومت شبکه در برابر جابجایی کمک کند. همچنین Padding امکان حفظ ابعاد Feature maps و جلوگیری از از دست رفتن برابر جابجایی کمک کند. همچنین Padding امکان حفظ ابعاد فیلا الگوها را در لبههای تصویر نیز اطلاعات حاشیه ی تصویر را فراهم می کند. این کار به شبکه اجازه می دهد تا الگوها را در لبههای تصویر شوند.

در انتهای شبکههای CNN، معمولاً یک یا چند لایه Fully Connected قرار دارند که نقش طبقهبندی نهایی را بر عهده دارند. اگرچه این لایهها به طور مستقیم در ایجاد ویژگی Transitional Invariance نقشی ندارند، اما اطلاعات استخراج شده از لایههای کانولوشنی و Pooling را برای تصمیمگیری نهایی ترکیب میکنند.

٣-٣_ پاسخ قسمت ج - پيادهسازي

MLP با معماری دلخواه

ابتدا کتابخانههای مورد نیاز را Import می کنیم. برای این تمرین از پکیج Keras استفاده شد. پس از آن مجموعه داده MNIST را بارگذاری و نرمال می کنیم تا مقادیر به بازه ۰ تا ۱ تبدیل شوند. پس از آن دادهها را به فرمت مناسب برای ورودی شبکه MLP تبدیل می کنیم. دادههای تصویری به صورت تک بعدی (Flat) تبدیل می شوند.

در مرحله بعد یک شبکه MLP با معماری زیر طراحی میکنیم. این شبکه شامل سه لایه مخفی با تعداد نرونهای متفاوت و یک لایه خروجی با ۱۰ نرون بوده که به تعداد دستههای MNIST است.

Layer (type)	Output Shape	Param #
dense (Dense)	(None, 512)	401,920
dense_1 (Dense)	(None, 256)	131,328
dense_2 (Dense)	(None, 128)	32,896
dense_3 (Dense)	(None, 10)	1,290

پس از Compile مدل و آموزش آن بر روی دادههای آموزشی در ۱۰ ایپاک و اندازه ۱۲۸ Bath تایی نتیجه زیر حاصل شد:

```
mlp_model.fit(train_images_mlp, train_labels, epochs=10, batch_size=128, validation_split=0.2)
Epoch 1/10
375/375
                            5s 10ms/step - accuracy: 0.8552 - loss: 0.4886 - val accuracy: 0.9582 - val loss: 0.1354
Epoch 2/10
375/375
                             4s 10ms/step - accuracy: 0.9700 - loss: 0.0980 - val_accuracy: 0.9733 - val_loss: 0.0905
Epoch 3/10
375/375
                             4s 10ms/step - accuracy: 0.9820 - loss: 0.0592 - val_accuracy: 0.9729 - val_loss: 0.0919
Epoch 4/10
375/375
                             4s 10ms/step - accuracy: 0.9866 - loss: 0.0411 - val accuracy: 0.9701 - val loss: 0.0994
Epoch 5/10
375/375
                             4s 10ms/step - accuracy: 0.9899 - loss: 0.0311 - val_accuracy: 0.9710 - val_loss: 0.1105
Epoch 6/10
375/375
                             4s 10ms/step - accuracy: 0.9913 - loss: 0.0260 - val_accuracy: 0.9744 - val_loss: 0.0942
Epoch 7/10
375/375
                             4s 9ms/step - accuracy: 0.9933 - loss: 0.0194 - val_accuracy: 0.9744 - val_loss: 0.0938
Epoch 8/10
.
375/375
                             4s 10ms/step - accuracy: 0.9950 - loss: 0.0151 - val_accuracy: 0.9746 - val_loss: 0.1013
Epoch 9/10
375/375
                             4s 10ms/step - accuracy: 0.9929 - loss: 0.0193 - val_accuracy: 0.9739 - val_loss: 0.1084
Epoch 10/10
                            4s 10ms/step - accuracy: 0.9950 - loss: 0.0155 - val_accuracy: 0.9778 - val_loss: 0.0989
375/375
```

دقت این مدل به صورت زیر است:

MLP Test accuracy: 0.9779000282287598

پس شبکه MLP توانست دقت حدود ۹۷ درصدی را بدست آورد.

شبکه LeNet

در این بخش از مسئله شبکه LeNet را با استفاده از کتابخانه Keras و مطابق با معماری نشان داده شده در تصویر پیادهسازی می کنیم.

odel: "sequential_1"			
Layer (type)	Output Shape	Param #	
conv2d (Conv2D)	(None, 28, 28, 6)	156	
average_pooling2d (AveragePooling2D)	(None, 14, 14, 6)	0	
conv2d_1 (Conv2D)	(None, 10, 10, 16)	2,416	
average_pooling2d_1 (AveragePooling2D)	(None, 5, 5, 16)	0	
flatten (Flatten)	(None, 400)	0	
dense_4 (Dense)	(None, 120)	48,120	
dense_5 (Dense)	(None, 84)	10,164	
dense_6 (Dense)	(None, 10)	850	

لایه ورودی: با ابعاد ۲۸ در ۲۸ و یک کانال

لایه کانولوشنی اول: ۶ فیلتر با اندازه ۵در ۵، تابع Sigmoid و پدینگ از نوع 'same'

لایه Average Pooling اول: با اندازه ۲ در ۲ و Average Pooling

لایه کانولوشنی دوم: ۱۶ فیلتر با اندازه ۵در۵، تابع Sigmoid و بدون پدینگ

لایه Average Pooling دوم: با اندازه ۲ در ۲ و Average Pooling

لایه Flatten: برای تبدیل دادههای ۲ بعدی به ۱ بعد

لایه Dense اول: با ۱۲۰ نرون و تابع

لایه Dense دوم: با ۸۴ نرون و تابع Dense

لایه خروجی: با ۱۰ نرون و تابع Softmax برای طبقهبندی ۱۰ دسته

پس از Compile مدل و آموزش آن بر روی دادههای آموزشی در ۱۰ ایپاک و اندازه Bath 128 تایی نتیجه زیر حاصل شد:

```
lenet_model.fit(train_images_lenet, train_labels, epochs=10, batch_size=128, validation_split=0.2)
Epoch 1/10
                             15s 35ms/step - accuracy: 0.1886 - loss: 2.1836 - val_accuracy: 0.8562 - val_loss: 0.5714
Epoch 2/10
375/375
                            13s 36ms/step - accuracy: 0.8768 - loss: 0.4719 - val_accuracy: 0.9207 - val_loss: 0.2693
Epoch 3/10
                             13s 35ms/step - accuracy: 0.9245 - loss: 0.2597 - val_accuracy: 0.9411 - val_loss: 0.1988
375/375
Epoch 4/10
                             13s 35ms/step - accuracy: 0.9395 - loss: 0.2040 - val_accuracy: 0.9461 - val_loss: 0.1766
375/375
Epoch 5/10
375/375
                             14s 37ms/step - accuracy: 0.9498 - loss: 0.1657 - val_accuracy: 0.9578 - val_loss: 0.1375
Epoch 6/10
375/375
                             13s 36ms/step - accuracy: 0.9581 - loss: 0.1408 - val_accuracy: 0.9636 - val_loss: 0.1214
Epoch 7/10
                             14s 36ms/step - accuracy: 0.9628 - loss: 0.1234 - val_accuracy: 0.9672 - val_loss: 0.1087
375/375
Epoch 8/10
375/375
                             20s 35ms/step - accuracy: 0.9676 - loss: 0.1101 - val_accuracy: 0.9728 - val_loss: 0.0925
Epoch 9/10
                             14s 36ms/step - accuracy: 0.9729 - loss: 0.0880 - val_accuracy: 0.9728 - val_loss: 0.0883
375/375
Epoch 10/10
375/375
                             13s 35ms/step - accuracy: 0.9747 - loss: 0.0824 - val_accuracy: 0.9738 - val_loss: 0.0836
keras.src.callbacks.history.History at 0x7d3b671f9c00>
```

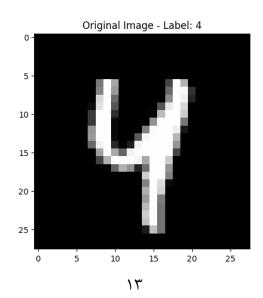
دقت این مدل به صورت زیر است:

LeNet Test accuracy: 0.9768999814987183

پس شبکه LeNet توانست دقت حدود ۹۷ درصدی را بدست آورد. تا اینجا نتیجه گرفتیم هردو مدل توانستند دقت مشابهی بدست آورند. حال برای مقایسه مقاومت آنها دربرابر جابجایی آزمایش بخش بعدی را انجام میدهیم.

ارزیابی Translation

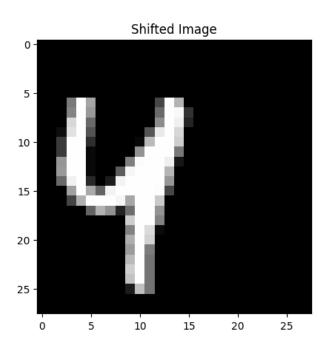
در این بخش، هدف ما مقایسه مقاومت شبکههای عصبی کانولوشنی و شبکههای عصبی MLP در این بخش، هدف ما مقایسه مقاومت شبکههای عصبی کانولوشنی و شبکههای عصبی برای جابجایی برای جابجایی تصویر پیادهسازی می کنیم:

translated_image =

tf.keras.preprocessing.image.apply_affine_transform(image, tx=dx, ty=dy)

لیبل واقعی تصویر انتخاب شده ۴ است. پس از اینکه با کمک Transform ۵ واحد آن را به سمت چپ منتقل کردیم نتیجه زیر حاصل شد:

حال این تصویر را به ورودی هر دو مدل میدهیم. نتیجه زیر حاصل شد:

MLP Predicted Label: 6

LeNet Predicted Label: 4

شبکه LeNet توانست عدد جابجا شده را به درستی تشخیص دهد در حالی که شبکه MLP نتوانست. این تفاوت نشان دهنده اهمیت ویژگی Transitional Invariance در شبکههای CNN است. نیازی به تغییرات دیگر مثل zoom وجود نداشت و با همین جابجایی نتیجه متفاوت حاصل شد.

4_پاسخ سوال 4

١-٢_ پاسخ قسمت الف)

ابتدا محاسبات را به صورت دستی انجام می دهیم:

محاسبه وزنها

$$w_1 + 4w_2 + b = 1$$

$$2w_1 + 3w_2 + b = 1$$

$$(2w_1 + 3w_2 + b) - (2w_1 + 3w_2 + b) = 1 - 1$$

$$W_1 - W_2 = 0 \rightarrow W_1 = W_2$$

$$w_1 + 4w_2 + b = 1 -> 5w_1 + b = 1 *$$

برای کلاس منفی:

$$4w_1 + 5w_2 + b = -1$$

$$5w_1 + 6w_2 + b = -1$$

$$w_1 = w_2 \rightarrow 9w_1 + b = -1 **$$

حال با توجه به * و **:

$$5w_1 + b = 1$$

$$9w_1 + b = -1$$

$$(5w_1 + b) - (9w_1 + b) = 1 - 1 \rightarrow 4w_1 = -2 \rightarrow w_1 = -\frac{1}{2}$$

$$w_1 = w_2 \to w_2 = -\frac{1}{2}$$

محاسبه b

$$5w_1 + b = 1 \rightarrow 5\left(-\frac{1}{2}\right) + b = 1 \rightarrow -\frac{5}{2} + b = 1 \rightarrow b = 1 + \frac{5}{2}$$

$$b = \frac{7}{2}$$

نتیجه نهایی محاسبات:

$$w = \left[-\frac{1}{2}, -\frac{1}{2} \right]^{T}$$
$$b = \frac{7}{2}$$

برای اطمینان از صحت محاسبات، می توانیم از توابع آماده مربوط به SVM در پایتون استفاده کنیم. برای این منظور، از کتابخانههای scikit-learn و numpy استفاده می کنیم:

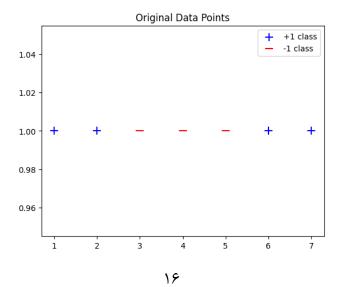
```
X = np.array([[2, 3], [1, 4], [4, 5], [5, 6]])
y = np.array([1, 1, -1, -1])
model = SVC(kernel='linear')
model.fit(X, y)
w = model.coef_
b = model.intercept_

print(f'w: {w}')
print(f'b: {b}')
w: [[-0.5 -0.5]]
b: [3.5]
```

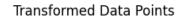
نتایج محاسبات دستی ما با نتایج حاصل از توابع آماده پایتون تطابق دارد.

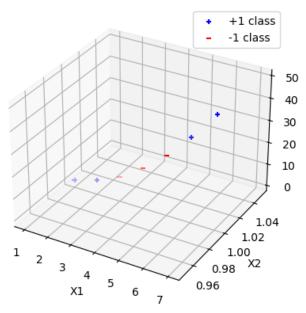
۴-۲_ پاسخ قسمت ب پایگاه داده اول

ابتدا دادههای اصلی را در پایتون پیادهسازی کرده و نمایش میدهیم

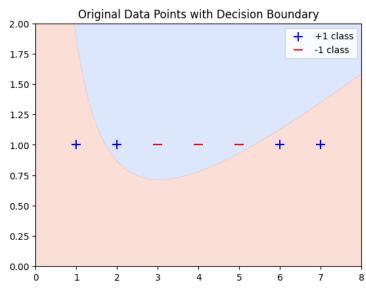
برای تبدیل به فضایی با ویژگی بیشتر، از تبدیل چندجملهای یا Polynomial با درجه استفاده کردیم. این تبدیل ویژگیهای جدیدی ایجاد کرده که شامل تمام ترکیبات خطی و غیرخطی درجه ۲ از ویژگیهای Linearly اصلی است.پس از تبدیل دادهها، آنها در فضای سهبعدی نمایش میدهیم تا بتوانیم بصری بودن Seperable شدن آن ها را بررسی کنیم.

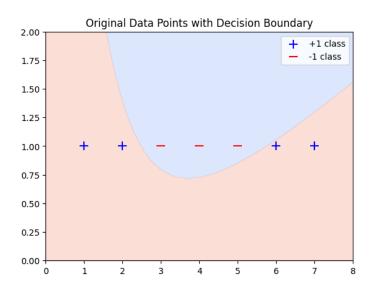

یک مدل SVM با کرنل خطی روی دادههای تبدیلشده آموزش دادیم و دقت آن حدود ۸۶ درصد بود که نشان میدهد به صورت خطی دادهها قابل تفکیک هستند.

برای نمایش مرز تصمیم گیری مدل SVM در فضای اولیه، یک شبکه از نقاط تولید شد و این نقاط با استفاده از مدل SVM ییش بینی کردیم.

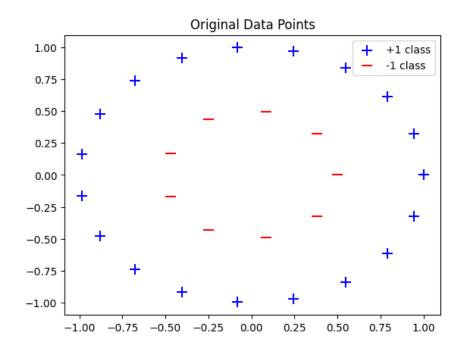
برای اینکه تبدیل به صورت کاملا خطی باشد و دقت برابر ۱ شود، درجه تبدیل چندجملهای را برابر ۳ قرار دادیم که نتیجه زیر در فضای اولیه حاصل شد:

پایگاه داده دوم

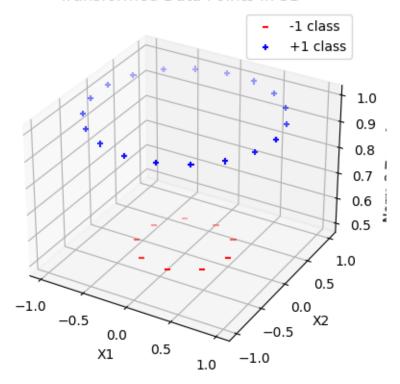
تمام موارد قبلی گزارش شده برای این پایگاه داده نیز اجرا شد با این تفاوت که در اینجا از تبدیل Norm-2 استفاده کردیم. حال نتایج را به صورت نمودار مشاهده میکنیم:

نمودار فضای اولیه:

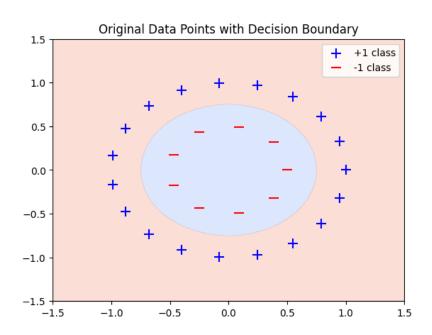

نقاط در فضای جدید:

Transformed Data Points in 3D

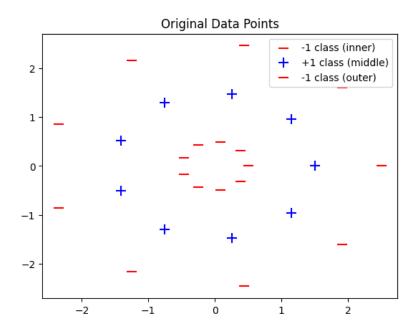
مرز تصمیم در فضای اولیه با کمک SVM بر روی دادهای فضای جدید که دقت برابر ۱ حاصل شد:

پایگاه داده سوم

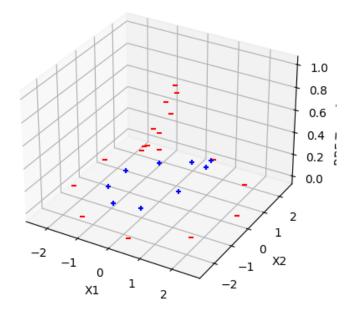
تمام موارد قبلی گزارش شده برای این پایگاه داده نیز اجرا شد با این تفاوت که در اینجا از تبدیل **pairwise distance** استفاده کردیم. این تبدیل هر نقطه را به فاصله **RBF (Radial Basis Function)** با دیگر نقاط تبدیل می کند.حال نتایج را به صورت نمودار مشاهده می کنیم:

نمودار فضای اولیه:

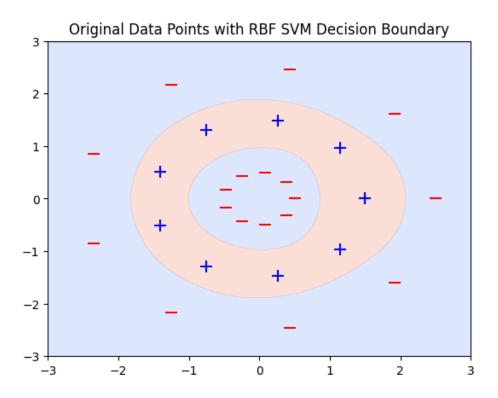
نقاط در فضای جدید:

Transformed Data Points in 3D

مرز تصمیم در فضای اولیه با کمک SVM بر روی دادهای فضای جدید که دقت برابر ۱ حاصل

شد:

نگاشتهای استفادهشده برای هر پایگاه داده

پایگاه داده اول: Polynomial Transformation

```
poly = PolynomialFeatures(degree=3)
X_transformed = poly.fit_transform(X)[:, 1:]
```

پایگاه داده دوم: Norm-2 یا Norm-2 یا Ruclidean Norm Transformation

```
def norm2_transform(X):
    return np.array([np.sqrt(X[:, 0]**2 + X[:, 1]**2)]).T
X_transformed = norm2_transform(X)
```

پایگاه داده سوم: تبدیل (RBF (Radial Basis Function)

```
def rbf_transform(X, gamma=1.0):
    pairwise_sq_dists = np.square(np.linalg.norm(X[:, np.newaxis] - X[np.newaxis, :], axis=2))
    return np.exp(-gamma * pairwise_sq_dists)

X_transformed = rbf_transform(X)
```

در هر یک از این موارد، نگاشتهای متفاوتی برای تبدیل دادهها به فضای ویژگیهای بالاتر استفاده شد تا دادههای غیرخطی در فضای اولیه به صورت خطی جداپذیر شوند. استفاده از این نگاشتها و آموزش مدل SVM خطی روی دادههای تبدیل شده، دقت بالایی را نشان داد و به خوبی دادهها را تفکیک کرد.

۵_یاسخ سوال ۵

1-۵_ مفهوم کرنل

کرنل، یک تابع ریاضی است که برای نگاشت دادهها به یک فضای ویژگی بالاتر استفاده می شود، به گونهای که در این فضای جدید، دادهها ممکن است به صورت خطی جداپذیر شوند. کرنلها اجازه می دهند که الگوریتمهای یادگیری ماشین مثل SVM بدون نیاز به محاسبه صریح مختصات دادهها در فضای بالاتر، به طور موثری با دادههای غیرخطی کار کنند.

-4 دلایل استفاده از روشهای مبتنی بر کرنل

جداپذیری خطی یا Linearly Seperable: این مورد را به طور کامل در سوال قبلی بررسی کردیم و مفهوم آن این است که کرنلها دادههایی که در فضای اولیه غیرخطی جداپذیر هستند را به فضای ویژگی بالاتری نگاشت می کنند که در آن به صورت خطی جداپذیر می شوند.

محاسبه کارا: به دلیل محاسبه کرنل بین جفت دادهها به جای محاسبه صریح مختصات در فضای بالاتر، کارایی محاسبات افزایش می یابد.

انعطاف پذیری: کرنلها انواع مختلفی دارند (مانند Polynomial ،RBF و...) که هر کدام برای نوع خاصی از دادهها مناسب است که برخی از آنها را در سوال قبلی بررسی کردیم.

تعمیم بهتر: استفاده از کرنلها به الگوریتمهای یادگیری ماشین اجازه میدهد که بر روی دادههای دیدهنشده تعمیم یا Generalization بهتری داشته باشند و با دادههای پیچیده و نویزی بهتر کار کنند.

۳-۵_اثبات

$$K(x,y)^2 \le K(x,x)K(y,y)$$

برای اثبات این خاصیت، از نامساوی کوشی-شوارتز استفاده می کنیم. فرض می کنیم ϕ تابع نگاشت به فضای ویژگی بالاتر باشد که با استفاده از کرنل K تعریف می شود:

$$K(x,y) = (\varphi(x), \varphi(y))$$

از طرفی نامساوی کوشی-شوارتز به شکل زیر است:

$$|\varphi(x),\varphi(y)|^2 \leq \big(\varphi(x),\varphi(x)\big)\big(\varphi(y),\varphi(y)\big)$$

با جایگذاری K(x,y) به جای $\phi(x)$, $\phi(y)$ داریم:

$$K(x,y)^2 \le K(x,x)K(y,y)$$

بنابراین، نشان داده شد که اگر یک کرنل K به صورت $K(x,y)=(\phi(x),\phi(y))$ تعریف شود، این کرنل معتبر خواهدبود.

۴-۵_ اثبات دوم

پاسخ به صورت فایل جداگانه پیوست شد.

2 ياسخ سوال 6

در این مسئله، ما استفاده از ماشینهای بردار پشتیبان SVM برای طبقهبندی تصاویر مجموعه داده MNIST را بررسی میکنیم. ابتدا کتابخانههای مورد نیاز را Importمیکنیم. دادهها از OpenML دریافت شدهاند و خروجی تعداد دادهها نیز مشابه صورت سوال و ۷۰۰۰۰ است.

پس از آن ۱۰۰۰ نمونه تصادفی از مجموعه داده اصلی انتخاب کرده و دادههای نمونهبرداری شده را به مجموعههای آموزش و تست تقسیمبندی می کنیم. ۲۰ درصد از دادهها به عنوان مجموعه تست و ۸۰ درصد به عنوان مجموعه آموزش استفاده می شوند. پارامتر stratify برای اطمینان از این که توزیع برچسبها در هر دو مجموعه آموزش و تست متناسب است، استفاده می شود.

پس از تقسیمبندی دادهها، تعداد نمونههای هر برچسب در مجموعه آموزشی را با استفاده از np.unique و return_counts میشماریم و نتایج را در قالب یک دیکشنری ذخیره می کنیم. این موضوع به ما اطمینان می دهد که هر برچسب حداقل ۱۰ نمونه در مجموعه آموزشی دارد.

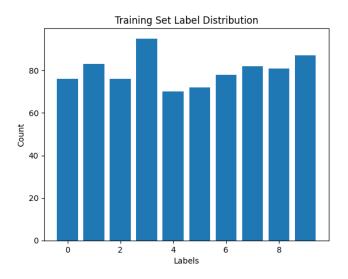
با استفاده از یک شرط بررسی می کنیم که آیا همه برچسبها حداقل ۱۰ نمونه در مجموعه آموزشی دارند یا خیر که با انتخاب ۱۰۰۰ نمونه این موضوع حل شده است.

```
Check 10 Samples in Train Data

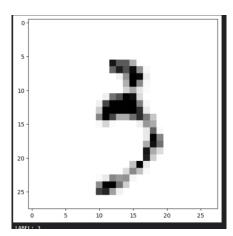
dataset_ok = all(count >= 10 for count in counts_train)
print('Dataset is okay:', dataset_ok)
if not dataset_ok:
    print('Not all labels have at least 10 samples in the training set.')

Dataset is okay: True
```

همچنین نمودار توزیع برچسبها در شکل پایین نشان میدهد که تعداد نمونههای هر برچسب به طور کلی متوازن است، که برای آموزش مدلهای یادگیری ماشین قابل قبول است.

در قسمت بعد، تابعی برای نمایش یک تصویر از دیتاست پیادهسازی می کنیم. این تابع یک تصویر را از مجموعه دادهها به همراه برچسب مربوطه به صورت زیر برای نمونه عدد 3 نمایش می دهد.

پس از آن برای هر کرنل ذکر شده در سوال، با استفاده از تکنیک grid search، بهترین پارامترها را پیدا کرده و دقت آنها را ارزیابی می کنیم. این روش با امتحان کردن ترکیبهای مختلف پارامترها و ارزیابی آنها با استفاده از cross-validation بهترین پارامترها را پیدا می کند. فضای جستجو را به صورت زیر قرار دادیم:

gamma: [0.001, 0.01, 0.1, 1, 'scale', 'auto']
C: [0.1, 1, 10, 100],

نتایج جستجو به صورت زیر است:

كرنل خطى (Linear):

بهترین پارامترها: {C': 0.1'}

دقت: ۸۶۸۷۵.

كرنل چندجملهاي (Polynomial degree 2):

بهترین پارامترها: {C': 0.1, 'degree': 2, 'gamma': 0.001 }

دقت: ۸۸۸۲۵.

كرنل RBF:

بهترین پارامترها: {'C': 10, 'gamma': 'scale'}

دقت: ۹۰۵.۰

بهترین مدل SVM

كرنل RBF:

پارامتر C: این پارامتر میزان جریمه برای خطاهای آموزش را کنترل میکند. مقدار ۱۰ برای C به این مدل اجازه میدهد تا پیچیدگی بیشتری داشته و در نتیجه دقت بالاتری به دست آورد.

پارامتر gamma: این پارامتر تعیین می کند که چقدر یک نمونه آموزش بر سایر نمونهها تاثیر می گذارد. مقدار scale به طور خود کار این پارامتر را بر اساس تعداد ویژگیها تنظیم می کند.

ارزیابی بهترین مدل SVM روی دادههای آموزش و تست

در این قسمت نتایج دقت و خطا برای هر دو مجموعه داده محاسبه شد و ماتریس آشفتگی یا Confusion Matrix و گزارش طبقهبندی Classification Report برای مجموعه داده تست نیز خروجی گرفته شد که در ادامه آن را مشاهده می کنیم.

Training accuracy: 1.0000

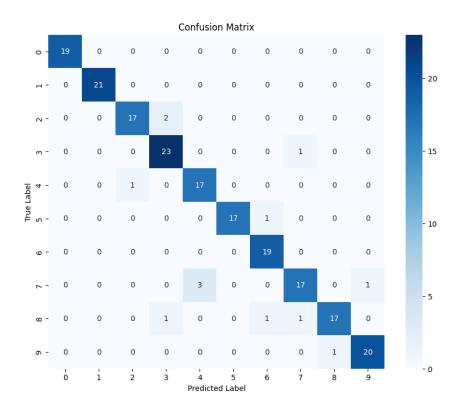
Training error: 0.0000

دادههای تست :

Test accuracy: 0.9350

Test error: 0.0650

Classification report for the test set:				
	precision	recall	f1-score	support
0	1.00	1.00	1.00	19
1	1.00	1.00	1.00	21
2	0.94	0.89	0.92	19
3	0.88	0.96	0.92	24
4	0.85	0.94	0.89	18
5	1.00	0.94	0.97	18
6	0.90	1.00	0.95	19
7	0.89	0.81	0.85	21
8	0.94	0.85	0.89	20
9	0.95	0.95	0.95	21
accuracy			0.94	200
macro avg	0.94	0.94	0.94	200
weighted avg	0.94	0.94	0.93	200

دقت و خطای آموزش نشان میدهند که مدل بر روی دادههای آموزشی کاملاً به درستی عمل کرده و هیچ خطایی ندارد. و دقت ۰.۹۳ روی دادههای تست نشان میدهد که مدل عملکرد بسیار خوبی دارد.

مقايسه مدل SVM و لاجستيك رگرسيون

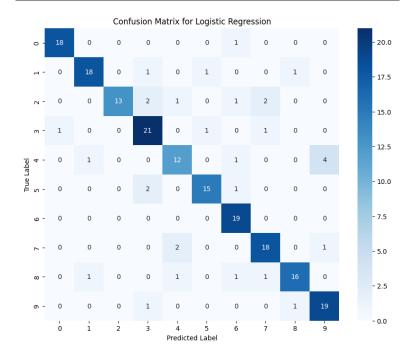
مدل لاجستیک رگرسیون را بر روی دادههای آموزشی آموزش میدهیم و عملکرد آن را بر روی دادههای تست ارزیابی میکنیم.

Logistic Regression Test accuracy: 0.8450

Logistic Regression Test error: 0.1550

مدل SVM با کرنل RBF عملکرد بهتری نسبت به مدل لاجستیک رگرسیون داشته است. دقت تست مدل SVM بوده که نسبت به دقت 0.8450 مدل لاجستیک رگرسیون بالاتر است. همچنین خطای مدل SVM صفر بوده که از 0.8450متر است.

Classification	n report for	the logist	ic regres	sion model:
	precision	recall f	1-score	support
0	0.95	0.95	0.95	19
1	0.90	0.86	0.88	21
2	1.00	0.68	0.81	19
3	0.78	0.88	0.82	24
4	0.75	0.67	0.71	18
5	0.88	0.83	0.86	18
6	0.79	1.00	0.88	19
7	0.82	0.86	0.84	21
8	0.89	0.80	0.84	20
9	0.79	0.90	0.84	21
accuracy			0.84	200
macro avg	0.85	0.84	0.84	200
weighted avg	0.85	0.84	0.84	200

از دلایل این تفاوت می توان به این موضوع اشاره کرد که SVM با کرنل RBF قابلیت مدل سازی روابط غیر خطی را دارد. این کرنل به مدل اجازه می دهد تا مرزهای تصمیم گیری پیچیده تری ایجاد کند که به بهتر جدا کردن کلاسها کمک می کند. در حالی که لاجستیک رگرسیون در حالت پایه تنها یک مدل خطی است و نمی تواند به خوبی روابط غیر خطی را مدل کند. این موضوع باعث می شود در مجموعه داده هایی که روابط پیچیده تری دارند، دقت کمتری داشته باشد.

کد زیر به ما کمک میکند تا نمونههایی را پیدا کنیم که در آنها مدل SVM بهتر از مدل لاجستیک رگرسیون عمل کرده است و این نمونهها را به صورت دقیق نمایش داده و بررسی کنیم. این کار میتواند به شناسایی نقاط ضعف مدل لاجستیک رگرسیون کمک کند.

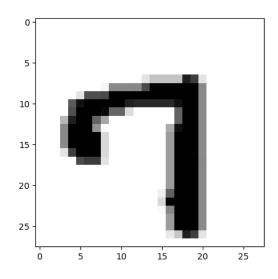
```
misclassified_indices = np.where((y_test_pred_log_reg != y_test) & (y_test_pred == y_test))[0]
if len(misclassified_indices) > 0:
    index = misclassified_indices[0]

image = X_test[index].reshape(28, 28)
    true_label = y_test[index]
    log_reg_pred_label = y_test_pred_log_reg[index]
    svm_pred_label = y_test_pred[index]

plt.imshow(image, cmap='gray_r')
    plt.xticks(np.arange(0, 28, step=5))
    plt.yticks(np.arange(0, 28, step=5))
    plt.show()

print(f'True Label: {true_label}')
    print(f'SVM Predicted: {svm_pred_label}')
else:
    print("No sample found ")
```

برای نمونه در تصویر زیر که ۷ است، مدل رگرسیون لاجستیک به اشتباه ۹ تشخیص داده است.

True Label: 7 Logistic Regression Predicted: 9 SVM Predicted: 7